

Список використаних джерел:

1. Ватаманюк З. Г. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні / З.Г. Ватаманюк, Н.В. Приказнюк, О.В. Баула // Фінансова України. – 2007. – № 5. – С. 75-85.
2. Шапран В. Ринок цінних паперів в Україні: функціональні особливості розвитку / В. Шапран // Фондовий ринок. – 2002. – № 11. – С. 13-17.
3. Річний звіт ДКЦПФР за 2009 рік: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ssmc.gov.ua/UserFiles/File/annual_report/2009-2.zip
4. Звіт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2009 рік // Інвест-Газета Нормативна база – 2010. – № 37. – С. 34-37.

Камбур Ю.В.

студент,

Науковий керівник: Кузнєцова Л.В.

доктор економічних наук, професор,

Одеський національний економічний університет

ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАНЬ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Одним із напрямків вирішення проблем подолання кризових явищ та проблем капіталізації у банківській системі України є розвиток процесів консолідації капіталу банків на засадах злиття та поглинань [1]. Однак, недостатньо дослідженими є методичні підходи до оцінки синергетичних ефектів від процесів злиття та поглинання в банківському секторі економіки України з урахуванням специфіки сучасних умов діяльності національних банків. Світовий досвід свідчить, що лише близько 50% об'єднань банків виявляються успішними, на нашу думку, основною причиною невдач при укладенні подібних угод являється нехтування таким поняттям як «синергетичний ефект».

В Україні відносно новим є поняття оцінки ефекту синергії, тому потребує подальшої розробки. Відсутні дослідження факторів впливу на оцінку ефекту. Хоча існує багато методів оцінки ефекту синергії процесів злиття та поглинання, проте існуючі на сьогоднішній день підходи і методи оцінки ефекту синергії вимагають змін.

Сучасні розробки в галузі управління синергією дозволяють оцінювати синергетичний ефект при злитті та приєднанні, поділі і виділенні установ. Застосування цих розробок на практиці в діючих структурах, опис розрахунків, управлінських заходів щодо реорганізації оргструктури та мотивації для збереження синергетичного ефекту залишаються недостатньо вивченими. Тому в подальших розрахунках звернемо увагу на кількісну оцінку ефекту синергії як міру впливу на вартість банку з метою врахування синергетичного ефекту при визначенні вартості банку. Для аналізу ефекту синергії від процесів злиття та поглинання дослідимо структурні одиниці Raiffeisen Group – ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та UniCredit Group – ПАТ

«Укрсоцбанк». Вимірювання ефекту синергії від процесів злиття та поглинання у банківському секторі потребує кількісної оцінки ринкової вартості банків. Оцінка активності торгів на фондовому ринку дозволила визначити, що лише для банків Райффайзен Банк Аваль та Укрсоцбанк існує можливість оцінки ефекту від злиття та поглинання.

Аналіз праць зарубіжних вчених-економістів з питань факторів впливу на синергетичний ефект від процесів злиття та поглинання зумовив вибір показників для оцінки макроекономічних чинників (динаміка ВВП, індекс споживчих цін, співвідношення кредитів до ВВП та індекс ПФТС) та мікроекономічних чинників впливу (віддача активів, віддача капіталу, динаміка доходів банківської установи, динаміка ринкової частки та показник чистої процентної маржі).

Оскільки злиття та поглинання можуть підсилити інтерес до банку з боку потенційних інвесторів та забезпечити додаткові джерела фінансування, то підвищення ціни акції (навіть фіктивне, в результаті інформаційного ефекту) може підвищити надійність банку в очах кредиторів, що непрямим чином вплине як на структуру, так і вартість заборгованості. Саме тому за основу при аналізі була обрана ціна однієї акції.

Для кількісної оцінки впливу визначених чинників на синергетичний ефект від процесів злиття та поглинань використано щоквартальні дані по банківській системі України – розділ «Основні показники діяльності банків України станом на початок кварталу», що публікуються у кожному номері «Віснику Національного банку України» та розділі «Дані фінансової звітності банків України» [2], дані з офіційних сайтів Державної служби статистики України [3] та української фондової біржі ПФТС [4]. При проведенні дослідження висувалися припущення стосовно впливу кожного з чинників з часовим лагом в 6 місяців та 1 рік. Придатність моделей для обґрунтування економічних висновків визначалася на основі коефіцієнтів детермінації (точність моделей), значущості F-критерію (перевірка адекватності моделі), рівня значущості окремих коефіцієнтів (перевірка адекватності чинників). Синергетичний ефект було розраховано, ґрунтуючись на даних ціни однієї акції досліджуваних банків з застосуванням регресійного аналізу. Результати регресійного аналізу залежності ціни однієї акції банківської установи від макро- та мікроекономічних чинників за період 01.01.2007-01.10.2014 рр. наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Результати регресійного аналізу залежності ціни акції
банківських установ ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
та ПАТ «Укрсоцбанк» від макро- та мікроекономічних чинників
за період 01.01.2007-01.10.2014 рр.**

Незалежні змінні	Специфікації моделей					
	1	2	3	4	5	6
	Лінійні функції з лагом					
	-	6 міс.	1 рік	-	6 міс.	1 рік
Динаміка віддачі активів	0,67488*	0,59804*	0,62335*	-	-	-
Динаміка віддачі капіталу	0,68290*	0,61424*	0,64679*	-	-	-
Динаміка доходів	0,71068*	0,51212*	0,57683*	-	-	-
Динаміка ринкової частки	0,35267	0,25600	0,31343	0,17549	0,09373	0,18174
Динаміка співвідношення депозитів і кредитів	0,32896	0,26236	0,21444	0,34105	0,22606	0,25837
Динаміка чистої процентної маржі	0,72181*	0,80180*	0,74312*	-	-	-
Банк	0,96837*	0,90744*	0,63170*	-	-	-
Разом за мікроекономічними показниками	4,44027	3,95200	3,74966	0,51654	0,31979	0,44011
Динаміка ВВП	0,00152	0,00166	0,00439	0,00170	0,00012	0,00016
Індекс споживчих цін	0,03004	0,15766	0,39076	0,01443	0,03744	0,03322
Кредити/ВВП	0,92893*	0,55488*	0,75213*	-	-	-
Індекс ПФТС	0,00062	0,00124	0,00607	0,00021	0,00050	0,00055
Разом за макроекономічними показниками	0,96111	0,71544	1,15335	0,01634	0,03806	0,03393
R-квадрат	0,35429	0,38466	0,39547	0,34854	0,37163	0,38312
Значущість F-критерію	0,01042	0,00807	0,01166	0,00011	0,00010	0,00015

Джерело: розроблено автором

* – незначуща змінна

У ході регресійного аналізу був визначений помірний зв'язок результативної ознаки (ціна однієї акції) з незалежними випадковими величинами (факторами). Як свідчать дані таблиці, модель описує процес недостатньо. Усі макроекономічні чинники впливають позитивно на вартість акцій досліджуваних банків: зі зростанням економіки зростають ціни акцій. Проте варто зауважити, що співвідношення кредитів до ВВП виявився

незначущим чинником, що може бути зумовлене відставанням його динаміки від інших ринкових індикаторів.

Незначущість чинника чистої процентної маржі, на нашу думку, може бути пояснене наступним: по-перше, незначною вибіркою банківських установ; по-друге, на початку кризового періоду чиста процентна маржа зростала на фоні зменшення інших ринкових індикаторів, в тому числі ціни акцій. Тобто, як і у випадку з співвідношенням кредитів до ВВП маємо випереджаюче реагування ціни акцій на коливання економіки.

Показники рентабельності виявилися незначущими, оскільки значний вплив на ROE та ROA мають результати формування резервів, порядок формування яких в Україні змінився в 2012-2013 рр., а процеси їх створення часто вважаються непрозорими.

Однак чинниками, які пов'язані з результатами функціонування банківської установи та дійсно значущо впливають на його ринкову вартість, є динаміка ринкової частки та співвідношення депозитів та кредитів. Отже, здатність банку підтримувати свою діяльність, розширювати її обсяги, здійснювати залучення депозитів та їх розміщення, у тому числі в умовах кризи та непрозорої діяльності окремих учасників ринку справді визначають можливості банківської установи до зростання ринкової вартості та забезпечення синергетичного ефекту від процесів злиття та поглинання.

Таким чином, до основних проблем визначення синергетичного ефекту у банківській системі України варто віднести недостатню розробку питань оцінки ефективності процесів злиття та поглинання на вітчизняному банківському ринку, а саме – визначення ефективності на основі використання показника синергії. Нині через проблеми розвитку фондового ринку України (недосконала нормативна база з питань регулювання діяльності Національної депозитарної системи, незначний обсяг торгів, переважання неорганізованого ринку цінних паперів) немає можливості оцінити ринкову вартість більшості банківських установ України, в тому числі й учасників процесів злиття та поглинання.

Проведене дослідження дозволило визначити, що на здатність генерувати позитивний синергетичний ефект впливають динаміка ринкової частки та співвідношення депозитів та кредитів.

Визначення синергетичного ефекту від консолідації банків ускладнено сучасним станом фондового ринку України, проте проведений у роботі аналіз на прикладі окремих банківських установ дозволяє розробити наступні рекомендації щодо зростання ринкової вартості та генерування позитивного синергетичного ефекту:

- забезпечувати сталий розвиток обсягів діяльності навіть за умови дії внутрішніх та зовнішніх кризових чинників;

- зменшувати залежність від зовнішніх джерел запозичень, що, крім того, сприятиме розвитку процесів трансформації заощаджень у інвестиційний ресурс розвитку економіки держави.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Л.В. Развитие процессов консолидации и концентрации в банковской системе Украины / Л.В. Кузнецова, А.С. Телегин / Материали за 10-а международна научна практична конференция, «Новината за напреднали наука», 2014. Том 1. Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД.- С. 43-49.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт української фондової біржі ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfts.ua/>

Когут Р.А.

студент;

Руденко В.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Тернопільського національного економічного університету

ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Постійне фінансування ключових частин економічної системи країни є тією рушійною силою, що сприяє економічному зростанню. В свою чергу порушення цього фінансування може призвести до нестабільності та недієздатності економіки країни. Доходи державного бюджету мають значний вплив на загальнодержавному та місцевих рівнях, так як забезпечують соціально-економічний розвиток країни. Принципи та методи мобілізації доходів бюджету та раціональне використання бюджетних ресурсів залежить від державної політики, яка проводиться в той чи інший момент, а також від різних елементів системи бюджетного впливу на умови і методи господарювання та економічні відносини, які формуються на ринку. За останні роки в Україні набула хронічного характеру проблема бюджетного дефіциту, тобто значне перевищення видатків над доходами до державного бюджету, тому актуальним є дослідження стану та проблем формування дохідної частини державного бюджету.

Доходи Державного бюджету України є складовою державних доходів та відіграють вирішальне значення у реалізації основних напрямів соціально-економічної політики держави. Сутність і роль доходів державного бюджету проявляються в процесі їх формування, розподілу та відтворення з метою забезпечення фінансування суспільно необхідних видатків.

Доходи державного бюджету є складним для розуміння поняттям, так як різні науковці трактують його по різному. В цілому їх бачення розділилось на дві групи: з однієї сторони науковці на чолі з С. Юрієм стверджують що